

Opinia rozprawy doktorskiej mgr Beaty Olędzkiej
pt. łacińskie i polskie nazwy chorób w okresie od końca XVIII wieku po współczesność
(na materiale leksykograficznym)

Dysertacja doktorska pani mgr Beaty Olędzkiej pt. "Łacińskie i polskie nazwy chorób w okresie od końca XVIII wieku po współczesność (na materiale leksykograficznym)" składa się z dwóch części. Część pierwszą stanowi właściwy tekst dysertacji (288 ss. kmpis), część drugą - aneks (493 ss. kmpis) zawierający kompletną egzemplifikację podstawy materiałowej dysertacji oraz 29 tabel odzwierciedlających wszelkie klasyfikacje tego materiału, które są przedstawione w tekście zasadniczym.

Dysertacja podejmuje temat niemający dotąd opisu ani w opracowaniach z zakresu językoznawstwa latynistycznego, ani w opracowaniach z zakresu językoznawstwa polonistycznego. Co prawda są studia L.A. Jankowiak poświęcone polskiej terminologii medycznej okresu XVI, XVII i pierwszej połowy XVIII w., a także przełomu XIX i XX w., ale nie dotyczą one nazw łacińskich i polskich, nie opierają się na tak szerokiej podstawie leksykograficznej i niekoniecznie dotyczą nazw chorób. W tym kontekście można więc stwierdzić, że dysertacja pani mgr B. Olędzkiej jest opracowaniem prekursorskim.

Podstawę materiałową dysertacji stanowi zbiór 1486 nazw łacińskich oraz 547 nazw polskich, które zostały wyekszerpowane z ośmiu słowników, które ukazały się w XIX, XX i XXI w. - czterech słowników łacińsko-polskich zawierających terminologię medyczną oraz czterech słowników ogólnych języka polskiego, zawierających słownictwo ogólne i słownictwo specjalistyczne, funkcjonujące w szerokim obiegu komunikacyjnym. Chodziło bowiem o ukazanie kilku procesów, które zachodzą zawsze w kręgach tematycznych terminologii różnych dziedzin, tj. współwystępowania terminologii pochodzenia obcego i rodzimego, polonizowania (adaptowania) terminologii pochodzenia obcego, krystalizowania się określonych dominant nazewniczych i wreszcie - stabilizowania się systemu onimicznego w określonym odcinku dziejów języka. Za przedmiot opisu przyjęto nazwy chorób z tego względu, że należą one do swego rodzaju słownictwa podstawowego (jądrowego) zarówno w obrębie terminologii (słownictwa specjalistycznego), jak i leksyki wspólnej różnym odmianom polszczyzny z racji zakresu desygnatów, do których się odnoszą. Opis ten dotyczy nazw chorób w tzw. okresie nowopolskim dziejów polszczyzny (XIX-XX w. do 1939 r.) oraz w okresie jej dziejów najnowszych (1939-przełom XX/XXI w.). Te cezury czasowe są wyznaczone przez ogólne tendencje rozwojowe języka polskiego i przez fakt, że ten dział leksyki medycznej w obrębie wymienionych cezur nie miał dotąd opisu monograficznego.

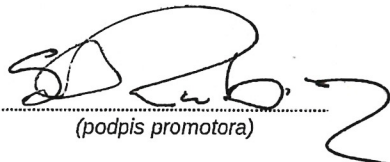
Zasadniczy tekst dysertacji składa się z wstępu, pięciu rozdziałów merytorycznych, zakończenia, bibliografii i streszczenia w języku angielskim. Problematykę podjętą w kolejnych rozdziałach dobrze ilustrują ich tytuły: 1. "Rys historyczny rozwoju medycyny i terminologii medycznej łacińskiej i polskiej"; 2. "Termin i terminologia. Stan badań nad terminologią medyczną. Metodologia badań własnych"; 3. Klasyfikacja nazw łacińskich i polskich. Analiza dynamiki rozwoju; 4. "Budowa słotwórcza łacińskich i polskich nazw chorób"; 5. "Geneza nazw polskich. Analiza ilościowa i jakościowa zapożyczeń i nazw rodzimych". Łatwo zauważyć, że dwa pierwsze rozdziały mają charakter propedeutyczny, sprawozdawczo-informacyjny, trzy następne zawierają analizę materiału leksykalnego, przeprowadzoną paralelnie w odniesieniu do nazw łacińskojęzycznych i nazw polskojęzycznych. Daje to w sumie kompletną charakterystykę leksykalno-słotwórczą przyjętego za przedmiot opisu zbioru nazw chorób.

Metodologicznie dysertacja wpisuje się w nurt badań strukturalistycznych. Zastosowano w niej zarówno synchroniczne, jak diachroniczne techniki opisu, co wynikało z jakości materiału leksykalnego. Analizy są przeprowadzone kompetentnie i sprawnie zarówno w warstwie latynistycznej, jak i polonistycznej. Dysertacja spełnia więc warunki studium z zakresu językoznawstwa porównawczego.

W moim przekonaniu dysertacja doktorska autorstwa pani mgr Beaty Olędzkiej w pełni odpowiada kryteriom stawianym pracom doktorskim pod względem metodologicznym, treściowym i kompozycyjnym.

Warszawa, dn. 29.04.2020 r.

(miejsce i czas)

(podpis promotora)